

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum

Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.

Band: - (1746)

Heft: 1

Artikel: scriptorum, clarissimi on u o theologi Ioannis Gynaei

Autor: Grynaeus, Johann

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394573>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

ΛΕΙΨΑΝΑ Scriptorum,

Clarissimi τοῦ νῦν ἐν ἀγίοις Theologi

JOANNIS GRYNAEI.

Hactenus fere inedita.

Animadversiones nonnullæ

Ad * REIMANNUM

DE

ATHEISMO MOHAMMEDANORUM.

DE Abu Moslemo pag. 531. De hujus rebus gestis, et virtutibus vitiisque multa narrant Scriptores Arabes, at de sententiis Religionis perpaucia. Ex sectatoribus Ali suisse Elmacinus et alii tradunt; Spinosistam suisse ex confusa Historia *della Valle* male colligitur: *Sectam successionis descendantis* professum scribit Elmacinus, si Erpenii Versionem obscuram et incertam sequamur; Bespier vertit *successionem*

G 4

Re-

* Cum ante plures annos Disquisitiones meas de Viris Eruditis, Atheismi suspectis, prelo tradere animus esset, rogaveram Cl. Virum ut sua de Atheismo Mohammedanorum cogitata mecum communicaret; desiderio meo satisfecit transmittendo has stricturas in Cl. REIMANNI Historiam de Atheismo Mohammedanorum. Cum vero incertum valde sit, utrum Disquisitiones meæ aliquando lucem visuræ sint, hoc loco τε μακάριτε, λειψανον extare volui. J. Z.

Resolutionis, & ad resolutionem hominis in quatuor elementa refert, ut inde Spinozismum inferat; Verum אלתנאנסחה אלחלוליה, quibus vocibus Elmacinus in exponenda sententia Abi Moslemi utitur, apud Auctores Arabas aliud est. אלתנאנסחה est μετεμψύχωσις Pythagorica, quod ut ex infinitis aliis locis, ita ex Abul Pharagii Hist. Dynast. pag. 146. evidenter patet: Impostor Almokanneus, qui sub AlMohdio prodiit, adstruxit Metempychosin, eumque multi secuti sunt; In Arabicō id ita exprimitur, וקאל בתנאסה אלארואח & affirmavit Successionem vel translationem Spirituum; Quod resolutionem corporum in sua elementa significare nequit; In primis cum mox addat Abul Pharagius, Impostorem illum asseclis suis promisso transmigraturum Spiritum suum post obitum in formam Viri Cani, jumento fusco vecti, seque ad ipsos reversurum &c. Idem summus fuerat amicus AbiMoslemi, eique à Secretis, dictus alias Hakem Ebn Haschem. Alii Auctores Mohammedani, ut Condemir, doctrinam hujus Mokannei paulo distinctius ita exponunt; Ex quo tempore jussit Deus Angelos adorare Adamum, Deus assumit figuram Adami, et hoc defuncto multorum Prophetarum & Principum, donec tandem ingressus est in AbuMosleum, & hoc ab AlMansore imperfecto in Mokanneum. Altera vox *Alcholul* vel *Alcholulia* אלחלוליה à verbo אלה significante descendit, commoratus est &c. derivata Auctore AlScharestanio, notat Deum in omni esse loco, loqui omni lingua, & apparere in persona humana: Nempe credidit AbuMoslem, Ali & Successores ejus aut saltem alios Prophetas ita præstantis esse naturæ, ut Deus in ipsorum forma apparuerit, eorum

eorum lingua locutus fuerit &c. Prout multi Al-Schiorum in immensum τε Ali perfectiones extulere, illasque tantum non Divinis æquarunt, imo eo progressi fuere, ut Dei nomen Ei impunerent. Huic Doctrinæ de *Cholulia*, per quam sibi persuasit, Deum hujus et illius hominis et tandem forte sui ipsius figuram assumisse, adjunxit doctrinam de *Tanatuchia* sive transmigratione animarum in hoc vel illud corpus. Ex doctrina vero ista Μετεμψυχώσεως patet, quomodo statuere potuerit, hunc vel illum quamvis mortuum adhuc vivere, & intelligitur, quomodo assēclæ Abu-Moslemi jam interfecti pro certo tenuerint, eum adhuc vivere, quod ex Auctore Arabe docet Cl. Hottingerus Histor. Orient. pag. 584. Ex eodem Arabe ibid. etiam liquet, persuasum his fuisse, AbuMosleum a Zoroastre vivo adhuc missum esse Prophetam ad Chorasanæos: Ita Sectæ Zoroastricæ, a qua multa accepisse videtur Pythagoras, etiam addictus erat AbuMoslem; quod ex ElMacino etiam probari posset, si versione Erpenii (*dicitur etiam Magiæ notitiam habuisse*) stare possemus; Verum cum Vox Arabica אלחפר, quæ in ElMacino occurrit, sit hic vox nihili, & omnino ex meliore Msc. emendanda, nihil hinc certi colligi debet. Fortassis ita aut ElMacinus aut Librarius Arabice scribere & exprimere voluit, notissimam vocem Persicam כבר aut Guebr aut Guebri, quorum illud Persam pyrolatram, hoc Magismum Persicum significat, ut adeo אלחפר עלי sit Scientia Magismi Persici, cuius aliquam habuerit notitiam AbuMoslemus; Cave autem per Magismum hunc intelligas scientiam illicitarum artium, & Cacodæmonum fami-

liaritatem, a qua plane abhorruit Zoroaster ille. AbuMosleum Sectæ Zoroastricæ hominibus per quam familiarem suisse patet ex Schahrestanio apud Hyde de Relig. Persar. pag. 300. Sed et aliunde, si opus esset, probare possem, a Doctrina Zoroastris non abhorruisse AbuMosleum.

II.

De Zindikæis. Appellati hi sunt vel a Cellerimo illo apud Persas Guebræos libro *Zend*, in quo fundamenta Magismi Zoroastrici continentur, vel, quod probabilius, ab Hebræo זדוק Sadducæus. Apud Mohammedanos notat hoc nomen vel in genere Impium, Prophanum, nec Christianæ, nec Judaicæ, nec Mohammedanæ Religioni addictum, unde apud ElMacinum pag. 84. conjungitur cum כפר *impietate*. Walid Filius Jasid intersectus est נאכפר ואלונדקה propter impietatem & Zindikæismum. Ita ab AbulPharagio pag. 149. Zindikæi vocantur Religionis prophani contemtores, qui cum homines Meccana sacra obeuntes et *Attawaf*, circuitum circa templum Meccanum pro more peragentes viderent, illos ridentes dicerent: Quam similes sunt bobus in area triturantibus. Et quia præcipua basis Religionis est Resurrectio mortuorum, hanc abnegantem vocant Zindikæum; Ita certe vox זנדי in Dictionario Arabico Turcico vertitur per קי'אמת מנכיר *Abnegatorem resurrectionis*; Dein in specie significat μετεμψυχώσεως, quam illi Tanasuchia תנאסחיה appellant, propugnatorem; quo sensu Ebn Schuhna apud Herbelot. AbuMosleum ad sectam Zenadeka refert; nempe credidere isti, ad exemplum AbiMoslemi, Animam Ali in Chalifam ingressam esse, et propterea singularem

rem ei deberi cultum. In eadem sententia fuerunt Ravandii eo tempore clari, ab AlMansuro propterea interfecti.

III.

De Secta Loquentium pag. 532. Hebraice dicti המנרים Arabice אלמתכלמוני Almotacallemun, erant Philosophi Theologi, qui ex principiis Philosophicis ea selegere, quae ad fidem Religionemque stabiendum in primis ipsis conducere videbantur; hinc ipsorum Scientia כלאַס עַל Elno Calami, Scientia verborum appellata; de cuius appellationis ratione ut et origine Sectæ vide Pocock. in Specimine Arab. pag. 195. Insignis ipsis fit injuria, si a nonnullis in Atheorum classem referantur, cum universa ipsorum disciplina ex professo eo sit comparata, ut Religionem rationibus Philosophicis suffulciant, nonnisi illa a Philosophis mutuo sumentes principia, quae quammaxime Fidei favere illis videbantur, respuentes econtra illa, quae vel per centesimam consequentiam eidem adversabantur; Prolixo eorundem huc facientia Principia in suo *More* exponit Majemonides, tametsi illis nequaquam favens, quia Aristotelica ejus Principia deseruere, & Democriti aliorumque de Atomis Principia, sed cum Providentia Numinis conjuncta amplexi fuerant: Eorundem Dogmata tradit & R. Juda Levita in Cosri pag. 359. & seqq. Si qua in re peccarunt, non in eo id factum est, quod ad Atheismum propenderent, sed quod nimio studio Religionem quibuscumque modis confirmandi ducti, ea adoptarunt Principia, quae non omnibus certa et explorata habebantur. Si Majemonidæ aliisque Philosophiae

sophiæ Peripateticæ addictis periculosa nonnulla
isti docuisse videntur, quasi talionis lege Philoso-
phi Arabes AlFarabius, Avicenna &c. propter ni-
mum erga Aristotelem studium a nonnullis *Lo-*
quentibus Atheismi suspecti habentur, imo aperte
Impietatis accusantur.

IV.

De Dararæo pag. 534. Quæ hic de Dara-
ræo et Alhadio ex Herbelotio refert Cl. Reiman-
nus ex ElMacini Historia p. 264. 265. petita sunt.
Tacet autem de his AbulPharagius et alii Historici
Arabes. Addendus tamen est locus persimilis pag.
260. ubi cum de eodem Hakemo et flagitio in
Urbem Mitsra ab eo commisso, & quomodo
cives tædio hujus crudelitatis vellent urbem relin-
quere, retulisset, adjicit ElMacinus ; *Stulti tamen*
quidam ei Deitatem adscribebant, & quotiescumque
videbant Eum, clamabant יא ממת יא מחה *O Deus noster, O vivificator, o mori faciens.* Num
Darari, qui erat *צגמ Persa* (ita enim proprie vox
illa, non in genere Barbarum, ut habet Erpenius,
significat,) ex Persica superstitione, num ex mera
adulatione erga hominem turpissimum Hakemum
ad blasphemiam hanc eructandam permotus fue-
rit, in medio relinquo. Certum vero est, quam
plurimos *Tanafuchiæ* propugnatores aut Ali Secta-
tores ad blasphemias ejusmodi evomendas senten-
tiæ suæ amore adductos fuisse. Possent nonnulla
in Versione Latina Hottingeri aut Erpenii emen-
dari, sed quia ad præsens negotium parum con-
ferret, omitto.

V. De

V.

De Deheritis pag. 535. Vox hic *Bekeritae*-
rum nihili est. *Deheritæ* aut potius *Dahritæ* דָהֲרִיּוֹן dicuntur a מָדָר *Mundus*; Mundi æternitatem affirmabant, nullo Creatore, nullo Curatore. Quæ hic ex Herbelotio tradit Reimannus ita sunt confusa, ut intelligi nequeant; Mentem Herbelotii plane non cepit, qui nunquam dixit, e duabus Sectis Dahritarum et Thabajun tertiam natam esse Mundanistarum et Naturalistarum quæ etc. cum Dahritæ sint ipsi Mundanistæ et Thabajun ipsi Naturalistæ. Universa res ita sese habet. Faciunt Arabes tres Sectas Veterum Philosophorum, qui in principia rerum inquisiverunt (dico veterum Philosophorum, nec enim hæc est divisio Sectarum Mohammedicarum, ut per errorem nonnulli putant, sed est divisio Sectarum Veterum Philosophorum ab Arabibus facta;) אלְהַיָּה Elahiun, *Divinorum*; דָהֲרִיּוֹן Dahriun, *Mundanistarum*; & תָבָעָת Thabajun, *Naturalistarum*; Mundanistæ Deum plane amovent, & mundum æternum statuunt; Naturalistæ in rerum natura contemplanda occupati, Deum non modo agnoscunt, sed et ejus sapientiam, bonitatem &c. in Natura apparentem deprædicant; negant autem animæ immortalitatem. Divini utrumque admittunt. Vide clare hæc exponentem Abul Pharagium pag. 60. Edit. Latinæ. Hanc eandem Philosophorum divisionem tradit Arabs Gasalius in libro AlMonked & eodem modo explicat, vid. Raymundi Pugion. Fid. Part. I. cap. I. toto, ut non amplius discrimin inter Thabajun et Dahritas sit quærendum, neque dicendum, tertiam Sectam, quæ est Elahiun, *Divinorum*, esse Mundanistarum
et

et Naturalistarum. Ad classem vero Divinorum, quatenus opponuntur reliquis, referunt Arabes Socratem, Platonem &c. et Aristotelem; Inter Arabas vero postremum hunc fideliter secutos Al Farabium, Avicennam etc. Quamvis vero Peripateticæ Philosophiæ infensi Arabes, in primis *Louquentes Philosophi*, et hos Impietatis accusent, non id ideo fit, quod Fidem Existentiæ et Providentiæ Numinis illis detrahant (quam diserte illis tribuunt); sed quod existimant, alia illos nimio Aristotelis studio abreptos docuisse impia, ut Mundum esse æternum, Providentiam circa Universalia duntaxat versari &c. qua in re tamen illis fieri injuriam et mentem perverti, queritur Averroes.

De Peripateticis istis Arabibus, Farabio, Avicenna, Averroë multa hic observari possent, sed quia hi Auctores sunt satis cogniti, ea omitto, et illud duntaxat observo, ipsum illum his tam infensum Algasalium ab Atheismi suspicione non suisse exemptum. Celebris hic Mohammedicus Doctor tanta apud suos valuit gloria & auctoritate, ut אלה זי Seinoddin, *Decus Religionis*, אלה זי חגה Chaggatol Eslam, *Demonstratio Mohammedisimi*, אלה אלעלאם Emam Alam, *Doctor Mundi*, aliisque magnificis cognominibus vocaretur, et tum ob alia præclara scripta, ut est Liber dictus AlMonked men addalalat, *Liberans ab Errore*, Raimundo saepius citatus, tum præcipue ob Librum contra Philosophos editum nomine תהאפע לאפלה טהה Tahaphotol Philasepha, *Destructio Philosophiæ*, mirifice celebraretur; Hic Tusī natus Anno Hegiræ 450. Christi 1058. & dena-

denatus 505. Christi 4 $\frac{1}{2}$ qui tam gravem dicam impietatis Alfarabio, Avicennæ &c. scripsit, ab Atheismi aut Pyrrhonismi suspicione sese non potuit liberare; Ita enim de eo Philosophus valde ingeniosus Ebn Tophail in Epistola de Hai Ebn Jocdan pag. 29. Edition. Latin. Pocokii συντάξεως scribit: *Quod ad Libros Alscheich Abu Hamed Algasali, ipse in quantum vulgus allocutus est, alibi ligat, alibi solvit (i. e. idem modo affirmat, modo negat) aliquaque infidelitatis (רִפְאָה vel hæreseos) arguit, deinde eadem profitetur; In eorum numero, ob quæ infidelitatis accusat Philosophos in libro Altahaphot, est illud, quod negent Resurrectionem Corporum, & quod affirmant, præmium & poenam ad animas tantum pertinere; In alio libro AlMisan, hanc dixit esse sententiam Doctorum Suphiorum (genus est Enthusiasticum,) rursus in alio Libro dicit, suam ipsius sententiam esse eandem cum opinione Suphiorum, seque eo perductum post longam disquisitionem &c.* Vide ibi de eodem plura, sed & quæ antea de AlFarabio quem Abu Nasrum, & Avicenna, quem Abu Ali vocat, aliisque Philosophis refert, ad cognitionem sententiæ ipsorum non nihil conferunt.

De Averroë pag. 536. Notior est hujus Historia, quam ut multis de Eo agatur; Sed & ex Latinis Scriptorum ejus editis Versionibus (nec enim quicquam Arabice quantum sciam typis excusum est) de ejus opinionibus judicium ferri potest. Tangendus hic tantum ridiculus error Cl. Reimanni, hunc cum Aven Pace confundentis: *Averroës, ait, aut potius Ebn Bagia; hoc enim verum Ejus nomen esse docuit Herbelotius. Nec hoc docuit Herbelotius, nec verum est: Quomodo ex Ebn Sina*

Sina factum sit nomen Avicennæ; ex Ebn Roschd nomen Averrois, & ex Ebn Bagia nomen Aven Pace, recte docet Herbelotius. Discipulus erat Averrois τε Ebn Bagia aut Aven Pacis. Quem אבן *Ebn* vocarunt Arabes, hunc Aben vel Aven pronunciarunt Judæi: Unde ex *Ebn Sina* factum *Aben Sina* vel *Avicenna*; ex *Ebn Rosch*, *Aven Roschd* & contractius *Averrōes*, ex *Ebn Bagia*, *Aben Baga* & corruptius *Aven Pace*.

Fuit autem hic Aven Pace summus post Al-Farabium Philophus, Commentator insignis Aristotelis, denatus Anno Hegiræ 525. vel ut alii 533. sæpius Thomæ & Scholasticis citatus. Alias vocatur Ebno Sajeg ut & AbuBecr, quo nomine in Historia Ebn Jocdan venit, qui de Eo & Scriptis ejus egit. Hactenus Cl. Grynæus. *Quædam hisce addita erant, quæ tamen jam quidem in Scriniis meis reperire non potui.*

II.

V. Cl. JO. G R Y N A E I

Ad Z I M M E R M A N N U M Suum

Disquisitio * epistolica,

An Mahomed Impostor fuerit, an Fanaticus?

Quod primo loco quæris Vir. Celeb. *An ex vita Mahomedis satis perspicue pateat, Eum potius versutum Impostorem & gloriæ cupidum fuisse, quam vero Fanaticum, ejusmodi est,* ut prius sine ulla hæsitatione affirmari debeat. Infiltrari equidem nolim, in vita Mohammedis nonnulla deprehendi indicia, unde quis haud immerito colligere possit, Impostorem hunc ne ex fanaticorum quidem numero penitus esse eximendum. Non dicam, Epilepsia eum laborasse, qua qui sæpius corripiuntur, eorum cerebrum quin tandem lædatur fieri vix aut ne vix quidem potest. Scio Celeb. Ockleyum Anglum huic de Mahomedis sōntico morbo narrationi, quippe Christianorum & quidem Græcorum atque Latinorum tantum Historicorum, licet constanter id trādentium, testimonio nīxæ fidem abrogare; Jure
H ne

* Adjecta quidem est hæc Epistola Cl. GRYNAEI Parti III. Dissertat. mearum de Caussis Incredulitatis. Cum vero ejusmodi Dissertationes, præsertim tales, quales meæ esse solent, vix extra patriæ limites proferantur, Epistola vero hæc Cl. Viri lectu dignissima sit, eam huic opellæ inferendam esse putavimus. J. Z.

ne an injuria id faciat, non inquiram sollicite: dubito tamen; nam si Christianorum, tam Græcorum quam Latinorum, tanquam Mohammedi justo iniquiorum testimonium repudiari oportet, non video, cur non & Arabum, tam Mohammedanorum, quippe Sectæ suæ auctori nimium faventium, quam Christianorum sub Imperio Mohammedanorum ne mussitare quidem, neque quicquam, quod ad Impostoris ignominiam pertinuisse, proferre sustinentium, silentium itidem nobis suspectum esse debeat?

Verum fin minus comitiali morbo, hypocondriaco saltem obnoxium fuisse Mahomedem tutius forsan affirmare licet. Ejus certe morbi indicia in Mohammedo puerō adhuc, nescio quid mirum atque plane incredibile sibi contigisse jam tum narrante, animadverterunt nutrix ejus Hama hujusque maritus, qui teste Abulfeda Scriptore Arabe, (a) vereri se dixerunt, *ne puer iste aut a Satana infestatus fuerit aut contraxerit נקח אל* morbum hypocondriacum, quo qui laborant, eos imaginosum aliquid nonnunquam pati minime mirum est.

Accedit II. amor ille secessus & solitudinis, quem Mohammedi inspirasse Deum excelsum idem Abulfeda (b) testatur, ita ut quotannis per integrum Ille mensem in spelunca montis Hara commoraretur; Quamvis enim hunc solitudinis amorem simulare, seque in hoc secessu suo ad frau-

(a) de vita Mohammed. cap. IV. edit. Gagnierii.

(b) cap. VII.

fraudem , quam jam tum meditabatur , parare quiverit homo callidus , tamen vel ipsa diurna adeo in spelunca montis commoratio ad vitianam ejus , qui atræ bilis copia laborabat , φαντασίᾳ haud parum valere potuit.

Imprimis vero , quod III. loco observamus , neminem , qui quidem Alcoranum paullo penitus inspexerit , arbitramur dubitatum , quin ex fanatici hominis (c) cerebro prodierit partus ille , illa verborum magnificum quiddam sonantium , sed haud raro sonos mente cassos fundentium atque sententiarum ineptarum saepe , ut plurimum male cohærentium ac consutarum indigesta moles & vere quod ei objiciebant Meccani , (d) בְּחִילָה תַּאֲצֵא somniorum confusa congeries .

At si vel maxime fanaticorum numero penitus eximi nequit Mohammed , multo tamen potiori Jure inter versutos atque callidos Impostores referri meretur . An gloriæ cupidus fuerit eo sensu , quo Veteres Philosophos Ethnicos animalia gloriæ nonnemo Patrum Ecclesiæ appellavit , & famam sin minus bonam , certe magnam sibi colligere atque comparare studuerit aut cogitaverit , aliquantum addubito & hoc gloriæ nominisque ad posteritatem propagandi studium politio-

H 2 rum

(c) vid. e. g. quomodo & quam inepte , ne dicam impie , Deum jurantem introducat Mohammed Surat. LXXVII. LXXIX. & C. ab initio iis verbis , in quorum sensu exponendo , si modo non sine sensu prolata fuere , nondum consentire potuerunt præstantissimi Interpretes .

(d) Sura XXI. v. 5.

rum potius gentium, Græcorum atque Romano-rum, quam ferocium illo adhuc tempore Arabum & ipsius rufis atque illiterati Prophetæ נבִיא אֱמִי genio convenire judico.

Sed regnandi, dominandi in populares suos & imperii, quod appetebat & consecutus etiam fuerat, ulterius semper proferendi cupidum, mulierosum præterea ac libidini ultra modum deditum fuisse, & ad explendas pravas istas cupiditates, veluti ad scopum sibi præprimis propositum, cogitationes suas omnes direxisse, atque adeo tam ipsam Legis, quam se a Deo accipisse mentiebatur, indolem, quam vitæ suæ agendique cum iis, quos sibi conciliare studebat, rationem ad eundem finem obtinendum versute accommodasse non vereor affirmare.

Quantum libidini deditus fuerit, inde satis patet, quod duabus, tribus aut quatuor Uxoribus, tot nimirum, quot sectatoribus suis ducere concesserat, ipse minime contentus, multo plures sibi connubio junxerit. *Qui plurimas dicunt, septendecim illi assignant* inquit Abulpharaius (e): Qui paucissimas tredecim. Quindecim Eum duxisse & cum Undecim ex illis rem habuisse tradit Abulfeda. (f) Quod ut sibi licere ostenderet impurus homo, Deum hoc sibi tanquam Viro Sancto scilicet atque Prophetæ singulare præ reliquis fidelibus privilegium, & quot vellet Uxorū ducendarum, atque comprimendarum præterea ancillarum potestatem concedentem introducit Su-

rata

(e) in specimine Historiæ Arabum. pag. 14.

(f) cap. LXVIII. vitæ Mohammed.

rata XXXIII. v. 47. (g) Imo qua est incredibili plane Impudentia , se a Deo & increpari fingit , quod a concubitu ancillæ suæ Mariæ Ægyptiæ abstineret , & jurisjurandi religione solvi , qua interposita Uxori Haphsæ pollicitus fuerat , se Mariam istam in posterum missam facere velle Surata LXVI. v. 1. sqq. Quorum eum esse , quem modo exposuimus , sensum aperte docent Commentatores Arabes Gelaloddin , Jachja , Zamachscharius apud Maraccium . Verum de hoc argu- mento satis vel plus etiam satis.

Sequitur , ut monstremus , Mulierosum ist- hunc Prophetam ambitioni præterea egregie li- tasse , potiundique in populares suos & ulterius semper proferendi Imperii cupidum fuisse . Legimus apud Abulpharajum , (h) & Abulfedam Cap. LI. eo tempore , cum Mohammed decem militum millibus stipatus ad expugnandam Mec- cam accederet , unum ex civibus Meccanis Abu Sofjanum Koraischitam viso egregio isthoc atque bene instructo exercitu conversum ad Al Abbasum Mohammedis Pratrum exclamasse לְקָד אַצְבָּח מֶלֶךְ אֶבֶן אֲחִיךְ מֶלֶכְא עַטִּימָא . Profecto Regnum Filii fratri tui in magnum regnum jam evasit : Re- spondisse vero Al Abbasum וַיֹּחֶר אֲנֵה אַלְגָנוֹת Væ tibi , Imo vero Prophetia est sive Prophetici Muneris Dignitas . At revera Prophetiae sive muneris Prophetici specie imperitis imposuisse Mohamme-

H 3

dem

(g) Ipsa Verba Alcorani heic & in sequentibus alle- gare superfluum duco , cum ab omnibus in Versione Lat. Maracci legi possint .

(h) in Specim Hist. Arab. pag. 12.

dem, & regnum atque terrenum illud quidem, quod etiam consecutus est, affectasse, dubitari nequit, modo perpendamus, quid & quantum Ille ab omnibus Sectatoribus suis postulaverit, & quid, cum se ab iis *Legatum Dei* רסול אללה agnosci voluit, istis verbis intellexerit. In prima equidem ב'עַת five inauguratione sua, cum nondum satis se opibus atque potentia munitum existimaret, (i) juramento obedientiae & fidelitatis, quod ei a paucis Ansariis præstabatur contentus, necessitatem belli pro se gerendi iis imponere veritus est. At cum paulo plures deinde asseclas naclius esset, in secunda inauguratione ab iis requisivit, (k) ut in hæc verba jurejurarent, *illos se ab omni insultu defensuros, prout Uxores suas & Liberos suos defendere soleant*, id est, vi etiam atque armis, atque eo quidem tempore primum Ei datum fuisse potestatem belli gerendi, & vim illatam vi repellendi, cœlitusque tunc demissum verum 41. Suratæ XXII. observat Ebn. Isaac. Autem tandem Sectatorum numero confirmatione paulatim redditus, & de felici imposturæ suæ successu majorem indies spem animo concipiens non defendere modo vim, sed & inferre aliis cœpit, atque ut hoc propositum suum honesta specie vel potius scelus scelere velaret, religionis suæ armis propagandæ i. e. regni sui vi bellica amplificandi, omnesque qui imperium suum detrectarent, aut tamdiu bello persequendi, donec calamitatibus fracti semet sibi subjicerent, aut internecione delendi, sibi a Deo injunctum præceptum fingere sustin-

(i) Abulfeda. cap. XX.

(k) Abulfeda. cap. XXI.

sustinuit: Quod ne plura testimonia congerantur
vel ex sola Sæc. LXVI. v. 9. & VIII. v. 39.
satis patet. Quæ omnia certe non tam Prophe-
tæ promovendæ gloriæ divinæ hominumque sa-
lutis cupido, quam callido Impostori sub religio-
nis prætextu constabiliendo regno suo, augendæ-
que potentiaæ unice intento conveniunt.

Quem scopum ut facilius assequeretur & quam plurimos omnis generis homines in partes suas pertraheret, novam Legem suam ita adornavit, ut Judæorum atque Christianorum animos ab ea amplectenda non omnino abalienaret, & populares suos Arabas universos, cujuscunque demum essent Religionis etiam Idololatras magnopere alliceret.

Unde Judæorum & Christianorum Religiones non tamquam falsas rejicit, sed tam Mosen quam Christum Prophetas divinitus missos fuisse, & illum quidem ut Legis, hunc ut Evangelii Librum Dei nomine ad homines deferret, venisse (l) professus, se tertium prioribus istis aut similem aut forte præstantiorem & ab iisdem etiam prænuntiatum Prophetam, Prophetarumque signaculum (m) agnoscet, suumque Alcoranum Legi & Evangelio tanquam eorum complementum adjungi & superaddi postulavit; Quod se facilius a Judæis & Christianis impetraturum speravit, quam si eos, damnatis imposturæ quibus innutriti fuerant Reli-

H 4 gio-

(l) Surata. II. v. 137. ut alia plura loca taceam.

(m) Surata. XXXIII v. 39. **חָתָם אַלְגָּבִין** quam appellationem a Judæis didicit, qui Malachiam Prophetarum V. T. ultimum חותם הנביאים vocare solent.

gionibus, a Mose & Christo simpliciter deficere juberet.

Inprimis vero ut populares suos Arabas omnes ad recipiendam amplectendamque novam Legem suam magis alliceret, Legis istius Indolem ad eorum ingenium, mores, præjudicia, cupiditates denique, quantum potuit accommodavit.

Inde I. orta atque enata est, mira illa atque perversa Religionem armis propagandi, atque adhibita vi bellica omnibus obtrudendi, in Alcorano pluribus in locis tradita Methodus, (n) quæ Arabibus feroci atque bellicosæ genti & ex rapto vivere assuetæ non poterat non magnopere arri-dere, siquidem potestatem sibi ita fieri cernebant, vicinos omnes, quotiescumque id luberet, invadendi, bello persequendi, repugnantes seque ac sua defendantes cædendi, facultates eorum diripiendi, bona occupandi, eos denique subigen-di atque imperio suo subjiciendi; Qua licentia religiosa dicam an irreligiousa, quam alacriter & quanto rei Christianæ præsertim detimento ha-ctenus usi fuerint Moslemi, omnes norunt.

II. Cum alios ex se æstimaret Mohammed, & quam libidini dediti essent populares sui non ignoraret, divortiorum atque repudiorum licen-tiam ex Lege Mosis revocandam atque amplifican-dam (o) & mitigata Legis Christianæ severitate
Poly-

(n) Surat. IV. 88. VIII. 39. IX. 30. XLVIII. 16.
& alibi.

(o) vide Surat. II. v. 228. 231. 237. 238. & Suratam IV. אַל נִסְלֵא Mulierum dictam.

Polygamiam iterum permittendam censuit, ita ut cuilibet fidi Moslemo quatuor Uxores legitimas sibi connubio jungere jus fasque sit per Suratæ IV. v. 3. Qua felicitate ut solida perpetuaque fruerentur, futuræ quoque post hanc vitæ in omnibus carnis voluptatibus & formosissimarum præcipue virginum jugi complexu tansigenda spem illis fecit. (p) Quæ non figurata oratione ita dicta, ut vellent Mohammedanorum nonnulli quos Paradisi hujus pudet, sed ad Literam ab ipso Mohammedi intellecta suisse, adeoque intelligenda esse, ostendunt præstantissimi Alcorani Interpretes (q) & liber Sonnæ. (r) Et cur Propheta futuræ vitæ felicitatem non in iis rebus collocaret, quibus se in hac vita Deo volente tantopere delectari ipse profitetur apud Abulfedam his verbis, *אֱלֹהָנוּ לְדוֹתִינוּ פִי אַלְגָּסָא וְאַלְטָיו* (s) *Deus posuit delectationem meam in fæminis, & suavibus odoribus.*

H 5

III. Ab

(p) vid. ex plurib. locis pauca hæc Surat. II. 25. Surat. XXXVII. 40. & seqq. Surat. XXXVIII. 52. &c.

(q) Gelaloddin, & Jachja apud Maraccium, qui ea verba tanquam proprie dicta interpretantur.

(r) Si fides adhibenda iis, quæ apud Maraccium ex Guadagnolo allegantur velut ex ipsius Mohammedis ore hausta & Sonnæ inserta.

(s) Hæc equidem Verba uti a Maraccio allegantur apud Abulfedam in cap. LXVI. de Indole Mohammedis reperire non potui, at in notis Cl. Gagnierii similia plane ex Libro Aluchafa citantur.

III. Ab omnibus equidem Sectatoribus suis postulavit Mohammed, ut unum esse Deum (t) profiterentur. An populares suos, quorum aliquos ad Judaismum, alios ad Christianismum antea jam inclinasse aut conversos fuisse, discimus ex Scharestanio apud Pocockium, (u) Idololatriæ suæ jam pertæsos aliquantum, haud ita difficulter ad unius Dei agnitionem perduci posse conjecerit aut præviderit, definire non ausim. Alias certe multos eum ritus & cœremonias superstitiones, quibus Arabes Idololatræ in statu ignorantiæ נְאַהֲלִית affueverant, ut ipsis placeret retinuisse & in suam Religionem etiam transtulisse constat, & fatentur Mohammedani; Ita Abulfeda: *Solebant olim Arabes quædam facere, quæ postea præcepit Lex Islamica &c.* apud Pocokium. (x) Ita præceptum גָּזָל sive *Peregrinationis ad Templum Meccanum instituendæ*, quod unum ex quinque fidei Islamiticæ fundamentis est, ideo a Mohammedo datum fuisse patet, ut Idololatris gratificaretur, qui ædem illam Sacram אלכעבת Alcaaba dictam summa veneratione prosequabantur, eamque religiose invisere & in ejus aditu & circuitu omnes illos ritus, quos Mohammed deinde adoptavit, jam dudum superstitiose observare soliti erant.

Idem

(t) nota est omnibus brevissima fidei Mohammedicæ formula לא אלה ומחמד רסולה Non est Deus, nisi Deus, & Mohammed Legatus ejus est.

(u) in notis ad Specimen Histor. Arab. pag. 136. 137.

(x) ibid. pag. 321. ubi plurima ejus rei exempla resensentur.

Idem in præcipienda circumcisione (y) variis orantum gestibus & sollicita illa mundandi corporis ratione aliisque spectasse Mahomedem, ex ipsis Sectatorum ejus Libris & Confessione monstratum dedit Cl. Pocoockius in specimine Historiæ Arabum.

Commemorari paucis adhuc meretur mira ejusdem & Prophetæ indigna in assignanda אלקבָלַת (z) inconstantia, sive potius verisipellis hominis & in varias se formas, prout id rebus suis conducere existimabat, vertentis astutia: Cum enim primo *Keblam* nullam certam constituisset, sed quocunque inter orandum quis se converteret, ibi esse faciem Dei, quippe immensi recte definivisset, deinde הַאֱלֹפָא לְלִיהּוֹד conformando se Judæis (a), quos allicere cupiebat, præcepit ut orantes בית אלמָקָדָם Templum Hierosolymitanum respicerent, quod institutum per 18 menses observatum fuit. Verum cum ea re magnopere offendì Arabas cerneret, ne eos a se alienaret, mutata sententia ad ædem Meccanam Alcaabæ orantium faciem in posterum converti debere statuit, & ut hujus mutationis rationem redderet, ædem istam, quippe ab Abrahamo ædificatam, Hierosolymitana anti-

quio-

(y) apud Arabes antea jam æque ac Judæos usitata, quibus posterioribus n. etiam observando Jejunium אֲשֶׁר שׂוֹרֵא decimæ diei mensis Moharram placere studuit.

(z) i. e. cœli plaga aut tractu, quorsum inter orandum faciem suam converterent, qua in re valde superstitionis sunt Orientales.

(a) ut inquit Gelaloddin Interpres Alcorani.

quiorem atque adeo excellentiorem esse credi voluit. (b)

Ab eodem inconstantiæ Mohammedis aut astutiæ ejus fonte, non a Dei O. M. mutabilitate derivandum est, quod in Alcorano tot præcepta sive versus cœlitus scilicet demissi paulo post, mutato nimirum rerum statu aut Prophetæ sententia, per alios a Deo itidem demissos abrogati (c) leguntur. An vero etiam tunc, (d) cum tres, quæ ab Arabibus colebantur, Deas, Allatam, Alozam et Manatam *speciosas esse excelsasque puellas, quarum intercessio speranda sit*, dixerat, gratiam inire apud Idololatras voluerit, an vero oscitanti in recitanda illa Surata & quid loqueretur, non cogitanti ea verba exciderint, nescio. At certe hunc errorem suum ea ratione correxit, quæ et in Deum verosque ejus Prophetas valde injuria, & omnem simul Mohammedis dictatis fidem abrogare apta nata est. A Satana quippe sibi illa Verba inspirata fuisse profiteatur Impostor, neque id mirum esse, siquidem omnibus Prophetis id usu venerit, ut cum legerent, aut recitarent Verba Dei, Satanæ in ea Lectione errorem aliquem iis injecerit. (e) Quæ si vera sunt, quis defi-

(b) videatur Abulfeda pag. 54. & in eum locum notæ Gagnierii.

(c) ducenti nimirum ac viginti quinque, si Abul Chasemo fidem adscribamus, qui eorum Catalogum contexuit.

(d) vid. Surat. LIII. v. 19. 20.

(e) vid. Surata XXII. v. 53. & ad eum versum Commentatores Arabes apud Maraccium.

definiet, an non alias etiam in recitandis Suratis nonnulla a Satana inspirata dictis suis interspersebit Mohammed? aut quis ostendet, quomodo ea a θεοτρεύσοις distingui queant?

Sed et idem astutus homo, cum se certis atque minime ambiguis veri Prophetæ notis miraculorum n. perpetrandorum facultate ac Prophetæ sive futurorum prædicendorum dono destitui non ignoraret, ne defectus iste suæ auctoritati quicquam detraheret, non ad patranda miracula, *verum ad prædicandum* se missum a Deo fuisse, auditoribus suis (f) prudenter inculcavit. Non ignoro Mahomedanos Prophetæ suo, ne Mosi aut Christo inferior hac in re videatur, etiam tribuere miracula. Qui modestiores sunt, teste Abulfarajo (g) ejusmodi miracula *non veluti frequenter facta prodi*, sed ut semel patrata recenseri, neque multorum testimonio confirmari agnoscant. Alii plura enumeraunt. Nonnulli aliquot Millium decades: Rectissime omnium, qui 60 Millia recenset, nempe totidem quot sint in Alcorano elegantissime scripto versus sive נַחַ; (h) Hoc enim solum miraculum, modo in scribendo Alcorano non alios se peritiores adjutores habuit, a Mohammedo profectum fuisse puto, ad quod unum etiam ipse toties

(f) Surata XXIX. v. 50. & Surata XI. v. 13.

(g) in Pocok Specim. Histor. Arab. pag. 17. & 190. & 191.

(h) quæ vox apud Arabas ambigua est, & tam miraculum, signum, quam versum denotat, in qua ambiguitate ipsum esse Mohammedem constat.

toties fidenter provocat (i) & modo populares suos, modo dæmonas omnes Alcorano aut ejus Suratæ simile quid ac secundum (k) excogitare atque scripto consignare jubet.

Ad alia, qualia Mosen atque Christum perpetrasse legimus, indubitata ac luce palam inspectantibus multis edita a se miracula tantum abest, ut in Alcorano provocare sustinuerit Mohammed, ut potius, quoties aut Judæi aut Arabes ejusmodi signa velut divinæ, quam mentiebatur, Legationis certissima *zgirtigia* requirerent, toties se patrandonum signorum facultate a Deo haud instruētum esse non obscure confessus fuerit. (l) Nam, quod Mohammedani dicunt, in ipso Alcorano indicia quædam (m) editorum a Propheta suo miraculorum deprehendi, nullius plane momenti est: Cur enim obscure potius ad hæc opera sua mirabilia alludere, quam ad verorum Prophetarum instar aperte ad ea provocare voluisse Mohammed? Cur, qui in prædicando Alcorano suo modum non tenebat, ejusque Libri Excellentiam solam ad fidem sibi faciendam sufficere clamabat, non alia quoque, si quæ talia edidisset, mirabilia

(i) Surat. II. v. 23. & alib. plurib. locis.

(k) Quod tamen se facile præstare posse adversarii ejus profitebantur vid. Surat. VIII. v. 30.

(l) vid. præter alia multa loca Surat. XI. v. 13. IV. v. 152. VI. v. 7. 8. 34. 36. 109. VII. 202.

(m) Ad singula loca respondet prolixè Maraccius in Prodromo ad Refut. Alcoran. qui licet bonam causam non optime semper agat, tamen quæ ab eo dicuntur, evertendo mendacio sufficere possunt.

lia opera sua summis laudibus extulisset, eorumque frequenti commemoratione omnium aures contudisset? Admirabilis Ille quidem fateor nocturni sui in cœlum itineris (n) disertis verbis mentionem facit Surata XVII. v. 1. **אֶלְאָסְרִי** Verum ejus Historiæ veritas unius narrantis Mohamme-dis testimonio nititur, neque enim testes allegat, qui in Cœlum ascendentem viderint.

Quod de miraculis, idem de Prophetiæ dono affirmare licet, Mohammedem id sibi in Alcorano nullibi arrogasse aut vindicasse, imo de rebus arcanais aut futuris interrogatum a Sociis, earum notitiam sibi minime concessam, seque et *quid de se & quid de illis futurum esset*, ignorare professum fuisse. (o) Quæ de proprio ac celeri rei Moslemicæ incremento Prophetam suum in Alcorano vaticinatum fuisse contendunt quidam Mohammedanorum, ejusmodi sunt, ut ea non tam Spiritus quo se agi sentiret Prophetici, quam vero ejus, quod jam tum animo conceperat, imo quod prospere hactenus successerat, Religionis suæ armis ac vi bellica propagandæ & per orbem circumferendæ Propositi fiducia prædixisse videatur.

(n) Legat, qui volet, ejus historiam apud Gagnier *vie de Mahomet Livre II. chap. I. & suiv.* & id vere contigisse credat, si potest. Idem dico de Miraculo Lunæ scissæ, vid. de eo Gagnier *Liv. I. cap. 19.* ad quod in Surata LIV. alludi volunt Mohammedani nonnulli, aliis tñ. id negantibus, ut videre est in Beidavio & Zamachschario Interpretibus Alcorani.

(o) vid. Surat. XLVI. v. 9. & satis prolixa in eum versum glossa Zamachscharii apud Maraccium in Proptemo.

tur. Una supereft rei futuræ prædictio , (p) in qua serio triumphant Zamachſcharius & Giannabius , atque ea ſola veritatem Prophetiæ Mohammedis evidenter comprobari jactant : Sed eorum jactantiam ſatis retudit Maraccius in Prodromo , & notis ad hunc locum ; Quem cur parum ſolidis ac firmis argumentis egiffè dicat Cl. Gagnierius , (q) non intelligo. Quid enim , ſi incertum eft , quando recitata fuerit hæc Surata , ſi nondum conſentire potuerunt Interpretes Alcorani , de qua Romanorum cum Persis pugna , quo loco , quo tempore commiſſa , hic agatur , ſi , teſte ipſo Zamachſchario , ob varietatem lectionis non ſatis conſtat , an Romanorum , an vero Persarum præſens clades , futura victoria hic indicetur aut prænuntietur , quomodo probabunt Mohamme danī , intra decimum ab incerto termino annum , poſt neſcio quam , & ubi commiſſam pugnam & Romanorum an Persarum cladem , per neſcio quam , incertum an Romanorum an Persarum , victoriam Prophetiam iſtam impletam fuiffe ? et ſi vel maxime conſtaret , de qua pugna Persarum cum Romanis & horum clade hic agatur , quo haud ſucepto fide dignorum hominum testimonio comprobabitur , intra decimum ab ea clade annum Romanos vicifſim inſignem aliquam in Perſas

(p) Surat. XXX. v. 1. & ſeqq. ubi hæc leguntur Verba : Vieti ſunt Romani (a Persis ſcil.) in vicina terra , & ipſi poſtquam vieti ſunt , vincent (vicifſim Perſas) intra aliquot annos. Vox γενια quale hic adhibetur , breve ſed incertum temporis ſpatium , triū nimirū ad novem aut decem uſque annorum intervallum denotat.

(q) Vie de Mahomet Liv. I. cap. XII.

fas victoriam reportasse ? Denique non video, quomodo hæc Prophetia in prælio Bedrensi, quod Gelaloddino cum aliis nonnullis, aut in pugna Hadibiæ, quod Zamachschario placuit, impleta fuerit, cum tñ. in ambobus istis præliis non Romani cum Persis, sed Mohammed & Sectatores ejus cum hostibus suis Arabibus Idololatriis conflixerint. Sed plura non addo. Ex istis, quæ dixi, satis liquere arbitror, Mohammedem non veri nominis Prophetam, sed et fanaticum forsan hominem fuisse, multo tñ. potiori jure versutum et ambitioni ac voluptati deditum Impostorem dici posse.

Pergo ad alteram, quam mihi proponis, Quæstionem : *An non ex ipso Alcorano manifestum sit, Mohammedem, more Incredulis recepto, dogmata creditu dignissima rejecisse; contra vero sententias subscriptisse, quæ cum veritate & evidentiâ dogmatum Religionis Christianæ, quæ aspernatus est, nulla ratione conferri possint?*

De ea quid censem, paucis exponam & I. quidem non diffitebor, Mohammedem præterquam quod Christum a Judæis crucifixum fuisse infitiatus est, vix alia Christianæ Religionis dogmata disertis verbis rejecisse, quam in quibus aliquid difficultatis inesse ne ipsi quidem Christiani negant, dogma nimirum de S. S. Trinitate, æterna Generatione, & Incarnatione Filii Dei.

II. Observo Mohammedem Christianorum de istis dogmatis mentem, aut qua erat imperitia

I &

& crassa Evangelii ignorantia, nunquam intellexisse atque animo comprehendere potuisse, aut, qua erat improbitate, scientem volentemque alienam ipsis ab eorum mente et plane absurdam sententiam tribuisse, ut haberet, quod impugnaret. Quis enim unquam Christianorum statuit, *Deum esse tertium trium*, i. e. præter Deum duos adhuc alios esse, adeoque *tres Deos*, aut quis Deum cum Deipara Virgine Maria veluti Uxore sua, & utriusque filio Christo tres esse Deos istos & Christianorum Trinitatem constituere affirmavit? Atqui hanc sententiam Christianis affingit, et deinde rejicit in Alcorano Impostor Surat. IV. v. 169. V. v. 82. & 125.

III. Christianorum de S. S. Trinitate, Generatione & Incarnatione Filii Dei dogma, si quidem recte et ex eorum mente exponatur, merito creditu dignissimum appellari a Te censeo, cum in Scripturis θεοπνεύσοις & mentiri nesciis disertis verbis revelatum legatur, & sanæ Rationi atque evidenteribus ejus dictatis neutiquam repugnet, licet cujusmodi sit illa trium, quas vocamus, Personarum in una atque infinita Divina natura sive essentia distinctio, quomodo Filius ex Patre emanaverit, aut ab æterno genitus fuerit, & qua ratione divina natura humanam in unitatem personæ assumserit, præcise definire nequeamus.

At si IV. in hoc Christianorum dogmate aliquid supereft mysterii, quod non penitus capimus, neque unquam forsitan, nisi cum infinitam
Dei

Dei naturam finita nostra et arctis limitibus inclusa mente integrum comprehendemus, plane percipimus : in Mohammedis contra Alcorano plurima deprehendi non mysteria, sed aperte cum primis Religionis Naturalis principiis & sana morum doctrina pugnantia scita, ne plura colligam, vel ex iis quæ ad priorem quæstionem respondi, satis liquere arbitror ; Quid enim ? Christianorum de S. S. Trinitate dogma concoquere non potuit Impostor, at Deum sanctissimum impia multa atque impura præcipientem laudantemve introducere sustinuit ? Vim conscientiis inferendam, veram Religionem armis propagandam & invitatis obtrudendam, in ea lege, quæ Evangelii veluti complementum atque perfectio esset ; Divortiorum Licentiam et Polygamiam iterum in usum revocandam ; Paradisum deliciarum & voluptatum carnis fidelibus veluti pietatis præmium proponendum ; denique post rationalem & spiritualem cultum in Evangelio institutum atque præscriptum, externum et multis corporis exercitationibus parum proficuis operosum denuo restituendum, atque sollicitas illas carnis ablutiones, corporisque mundationes, varios orantium gestus, et incurvationes, superstitionem tandem & ab Idololatris mutuo acceptam ædis Meccanæ visitationem et ridiculam in circuitione ejus ædis properationem, cursum, lapillorumque jactum & similes nugas ad essentiam Religionis pertinere ejusque (r) fundamen.

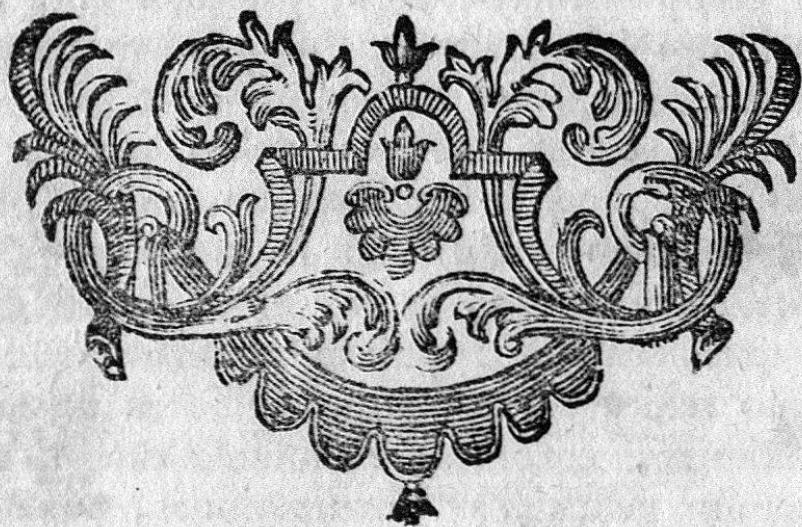
I 2 tum

(r) De quinque fundamentis fidei Islamicæ videatur Abulpharagius, & ad eum notæ Pocockii in

tum constituere , hæc , inquam , et alia multa
non minus , si non magis absurdæ credere
potuit.

Ita Celeberrimus GRYNÆUS.

Specimine Historiæ Arabum , pag. 29. 30. 300. et
sequentes.

VIRI